Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

18. prosinca 2025. * [i]

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zaštita potrošača – Nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima – Direktiva 93/13/EEZ – Članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. – Ovlast nadzora i obveze nacionalnog suda – Odredba o ugovornoj kazni – Nepostojanje nadzora nepoštenosti te odredbe po službenoj dužnosti – Pravomoćnost – Načelo djelotvornosti – Članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima – Pozivanje na nepoštenost ugovorne odredbe u okviru postupka povodom vraćanja predmeta na ponovno suđenje”

U predmetu C-320/24,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud, Italija), odlukom od 26. travnja 2024., koju je Sud zaprimio 30. travnja 2024., u postupku

CR,

TP

protiv

Soledil Srl, u postupku predstečajne nagodbe,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: I. Jarukaitis, predsjednik vijeća, N. Jääskinen i R. Frendo (izvjestiteljica), suci,

nezavisni odvjetnik: N. Emiliou,

tajnik: C. Di Bella, administrator,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 26. veljače 2025.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za CR i TP, J.-S. F. Bartolomei, *avvocato*,

– za talijansku vladu, S. Fiorentino, i G. Palmieri, u svojstvu agenata, uz asistenciju M. Cherubinija i M. Colelli, *avvocati dello Stato*,

* Jezik postupka: talijanski

– za Europsku komisiju, P. Kienapfel i D. Recchia, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 19. lipnja 2025.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 6. stavka 1. i članka 7. stavka 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima (SL 1993., L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24. i ispravak SL 2024./90009, L), kao i članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između, s jedne strane, osoba CR i TP – dvaju kupaca iz predugovora o kupoprodaji nekretnine koji imaju svojstvo potrošača – i, s druge strane, društva Soledil Srl, u postupku predstečajne nagodbe, prodavatelja, u vezi sa zahtjevom za raskid predugovora o kupoprodaji koji se odnosi na tu nekretninu te u vezi s valjanošću odredbe o ugovornoj kazni sadržane u tom predugovoru o kupoprodaji.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 U dvadeset i četvrtoj uvodnoj izjavi Direktive 93/13 navodi se:

„budući da sudovi ili upravna tijela država članica moraju na raspolaganju imati odgovarajuća i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalne primjene nepoštenih odredaba u potrošačkim ugovorima.”

4 U članku 6. stavku 1. te direktive određuje se:

„Države članice utvrđuju da nepoštene odredbe upotrijebljene u ugovoru koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem nisu obvezujuće za potrošača, kako je predviđeno nacionalnim pravom, te da ugovor i dalje obvezuje stranke na temelju tih odredaba ako može i dalje važiti bez tih nepoštenih odredaba.”

5 U članku 7. stavku 1. navedene direktive propisuje se:

„U interesu potrošača i tržišnih konkurenata države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koji prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima.”

Talijansko pravo

Zakonik o zaštiti potrošača

6 Decreto legislativo n. 206, recante codice del consumo a norma dell'articolo 7 della legge di 29 luglio 2003, n. 229 (Zakonodavna uredba br. 206 o Zakoniku o zaštiti potrošača u smislu članka 7. Zakona br. 229 od 29. srpnja 2003.) od 6. rujna 2005. (Redovni dodatak GURI-ju br. 235 od 8. listopada 2005.), kojim je Direktiva 93/13 prenesena u talijanski pravni poredak, u članku 33. stavcima 1. i 2. određuje:

„1. Odredba ugovora koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluga sklopio s potrošačem smatra se nepoštenom ako u suprotnosti s dobrom vjerom na štetu potrošača prouzroči znatniju neravnotežu u pravima i obvezama strana koje proizlaze iz ugovora.

2. Smatraju se nepoštenima, ako se ne dokaže suprotno, odredbe kojima se s obzirom na njihov predmet ili svrhu:

[…]

(f) u slučaju neispunjenja ili kašnjenja u ispunjenju nalaže potrošaču da plati novčani iznos po osnovi naknade štete, ugovorne kazne ili po nekoj drugoj osnovi u očigledno nerazmjernoj visini;

[…]"

7 U članku 36. stavcima 1. i 3. tog zakonika propisuje se:

„1. Ugovorne odredbe koje se smatraju nepoštenima u smislu članaka 33. i 34. ništetne su, dok ugovor ostaje valjan u preostalom dijelu.

[…]

3. Ništetnost djeluje samo u korist potrošača, a sud je može utvrđivati po službenoj dužnosti."

Građanski zakonik

8 Na temelju članka 1384. Codicea civile (Građanski zakonik), sud može pravično smanjiti kaznu ako je glavna obveza djelomično ispunjena ili ako je iznos kazne očito prekomjeran, uzimajući u obzir interes vjerovnika za ispunjenje.

Zakonik o građanskom postupku

9 Članak 384. Codicea di procedura civile (Zakonik o građanskom postupku), naslovljen „Utvrđivanje načelnog pravnog stajališta i odluka o osnovanosti", u drugom stavku određuje:

„Prilikom prihvaćanja žalbe [Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud, Italija)] ukida odluku i vraća predmet na ponovno suđenje drugom sudu – koji mora postupiti u skladu s načelnim pravnim stajalištem i odlukom tog suda – ili sam odlučuje o meritumu ako nisu potrebna nova činjenična utvrđenja."

10 U skladu s člankom 394. navedenog zakonika, naslovljenim „Postupak povodom vraćanja predmeta na ponovno suđenje”:

„[…]

U postupku povodom vraćanja predmeta na ponovno suđenje može se dati odlučujuća prisega, ali stranke ne mogu postaviti druge zahtjeve osim onih koje su postavile u postupku u kojem je donesena ukinuta presuda, osim ako potreba za isticanjem novih zahtjeva ne proizlazi iz presude u kasacijskom postupku.”

Glavni postupak i prethodno pitanje

11 Osobe CR i TP, u svojstvu kupaca iz predugovora o kupoprodaji, i Soledil, u svojstvu prodavatelja iz tog predugovora, sklopili su 1998. predugovor o kupoprodaji nekretnine, na temelju kojeg su kupci prodavatelju isplatili kaparu u iznosu od oko 72 870 eura. Članak 7. tog predugovora o kupoprodaji određivao je, u smislu odredbe o ugovornoj kazni, da u slučaju neispunjenja obveze koju su preuzeli kupci iz predugovora da sklope konačni ugovor, prodavatelj može zadržati, na ime kazne, iznos isplaćen na ime kapare.

12 Konačni ugovor o kupoprodaji o kojemu je riječ nikada nije sklopljen te je spor koji se odnosi na predugovor o kupoprodaji podnesen arbitražnom sudu koji ga je arbitražnom odlukom od 29. srpnja 2002. raskinuo zbog neispunjenja obveze kupaca iz tog predugovora. Potonjima je naloženo da vrate predmetnu nekretninu, a prodavatelju iz predugovora da vrati cjelokupni iznos koji je primio na ime kapare.

13 Presudom iz 2009. Corte d’appello di Ancona (Žalbeni sud u Anconi, Italija) proglasio je arbitražnu odluku ništavom zbog postupovnih razloga i odlučio o meritumu spora. Konkretno, taj je sud naložio da kupcima iz predugovora da vrate predmetnu nekretninu, a prodavatelju iz predugovora da vrati iznos koji je primio na ime kapare. Osim toga, u skladu s člankom 1384. Građanskog zakonika, on je smanjio kaznu predviđenu člankom 7. predugovora o kupoprodaji, kako je navedena u točki 11. ove presude, samo na kamate na iznos isplaćen na ime kapare.

14 Presudom koju je donio 2015. u žalbenom postupku Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud) ukinuo je presudu Cortea d’appello di Ancona (Žalbeni sud u Anconi) zbog nedostatka u obrazloženju odluke o smanjenju spomenute kazne.

15 Predmet je tada vraćen Corteu d’appello di Bologna (Žalbeni sud u Bologni, Italija).

16 Presudom iz 2018. taj je sud utvrdio da je predmet postupka povodom vraćanja na ponovno suđenje ograničen na primjenu odredbe o ugovornoj kazni iz članka 7. predugovora o kupoprodaji, eventualno smanjenje primjenjive kazne i utvrđivanje eventualne veće štete koju je prodavatelj iz predugovora pretrpio posjedovanjem nekretnine o kojoj je riječ bez pravne osnove. Navedeni je sud, među ostalim, presudio da je kazna od oko 72 870 eura pretjerana te je posljedično smanjio na 61 600 eura iznos koji kupci iz predugovora duguju u tom pogledu.

17 Potonji su pokrenuli postupak pred Corteom suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud), sudom koji je uputio zahtjev, ističući, među ostalim, nevaljanost te odredbe o ugovornoj kazni jer im se njome izriče očito prekomjerna kazna te ona stoga predstavlja nepoštenu odredbu u smislu

nacionalnog propisa o zaštiti potrošača. U tim okolnostima, prema njihovu mišljenju, Corte d'appello di Bologna (Žalbeni sud u Bologni) trebao je po službenoj dužnosti proglasiti nevaljanim članak 7. predugovora o kupoprodaji.

18 Sud koji je uputio zahtjev napominje, s jedne strane, da se na temelju nacionalnog propisa načelu pravomoćnosti protivi to da se pitanje koje se odnosi na ništavost navodno nepoštene odredbe – koje nije proizišlo ili nije istaknuto u okviru prvog nadzora zakonitosti i koje je nužno neusklađeno sa sadržajem presude kojom se ukida ranija odluka o meritumu – ispita prilikom drugog nadzora zakonitosti.

19 S druge strane, taj sud navodi da je već presudio, u skladu sa sudskom praksom Suda koja se odnosi na načelo djelotvornosti kad je riječ o pravima koja su potrošačima priznata Direktivom 93/13, da se pravomoćnost ne primjenjuje u okviru skraćenog postupka za izdavanje platnog naloga ako akt na koji se poziva nije bio predmet prigovora i ne sadržava obrazloženje u pogledu nepostojanja nepoštenosti predmetnih ugovornih odredbi.

20 U tim je okolnostima Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive [93/13], [kao i] članak 47. [Povelje] tumačiti:

(a) na način da im se protivi primjena načelâ nacionalnog sudskog postupka, na temelju kojih se prethodno pitanje koje se odnosi na ništetnost [navodno nepoštene ugovorne odredbe], koje nije proizišlo ili nije istaknuto u okviru kasacijskog postupka i koje je logično neusklađeno sa sadržajem izreke presude kojom se ukida ranija odluka o meritumu, ne može ispitati ni tijekom postupka povodom vraćanja predmeta na ponovno suđenje ni tijekom nadzora zakonitosti koji pokreću stranke protiv presude o meritumu donesene u ponovljenom suđenju;

(b) pritom uzimajući u obzir utvrđenje potpune pasivnosti potrošačâ, koji uopće nisu isticali ništetnost/nepostojanje učinka nepoštenih odredbi, osim u okviru druge žalbe u kasacijskom postupku, nakon okončanja postupka provedenog povodom vraćanja predmeta na ponovno suđenje;

(c) i to osobito što se tiče isticanja nepoštenosti odredbe o ugovornoj kazni koja je očito prekomjerna, za koju je [Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud)] naložio da se izmijeni smanjenjem u skladu s odgovarajućim kriterijima (u pogledu iznosa), kao i zbog toga što su potrošači isticali nepoštenost te odredbe (u pogledu osnovanosti) tek nakon presude donesene u ponovljenom suđenju?"

O prethodnom pitanju

21 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive 93/13, u vezi s člankom 47. Povelje, tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis na temelju kojeg primjena načela pravomoćnosti ne dopušta nacionalnom sudu kojemu je vraćen predmet na ponovno suđenje da po službenoj dužnosti ispita ništavost navodno nepoštene ugovorne odredbe s obzirom na to da, s jedne strane, potrošač nije istaknuo razlog koji se temelji

na nepoštenosti te odredbe u ranijim fazama sudskog postupka i, s druge strane, nacionalni sudovi nisu po službenoj dužnosti istaknuli ništavost takve odredbe u okviru predmeta u kojem je donesena presuda u kasacijskom postupku.

22 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, sustav zaštite koji provodi Direktiva 93/13 počiva na ideji da se potrošač nalazi u slabijem položaju u odnosu na prodavatelja robe ili pružatelja usluga kad je riječ o pregovaračkoj snazi i razini informacija (presuda od 17. svibnja 2022., SPV Project 1503 i dr., C-693/19 i C-831/19, EU:C:2022:395, t. 51. i navedena sudska praksa).

23 S obzirom na takav slabiji položaj, članak 6. stavak 1. te direktive predviđa da nepoštene odredbe nisu obvezujuće za potrošača. Riječ je o odredbi s obvezujućim učinkom kojoj je cilj zamijeniti formalnu ravnotežu koju ugovor uspostavlja između prava i obveza suugovaratelja stvarnom ravnotežom koja će između njih ponovno uspostaviti jednakost (presuda od 17. svibnja 2022., SPV Project 1503 i dr., C-693/19 i C-831/19, EU:C:2022:395, t. 52. i navedena sudska praksa).

24 U tom pogledu nacionalni sud dužan je po službenoj dužnosti procijeniti nepoštenost ugovorne odredbe koja ulazi u područje primjene Direktive 93/13 i time ispraviti neravnotežu između potrošača i prodavača robe ili pružatelja usluge kada raspolaže za to potrebnim pravnim i činjeničnim elementima (presude od 14. ožujka 2013., Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, t. 46. i od 17. svibnja 2022., SPV Project 1503 i dr., C-693/19 i C-831/19, EU:C:2022:395, t. 53.).

25 Usto, Direktiva 93/13 državama članicama nameće, kao što to proizlazi iz njezina članka 7. stavka 1., tumačenog u vezi s njezinom dvadeset četvrtom uvodnom izjavom, da osiguraju primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnoga korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koje prodavatelji robe ili pružatelji usluga sklapaju s potrošačima (presude od 26. lipnja 2019., Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, t. 44. i od 17. svibnja 2022., SPV Project 1503 i dr., C-693/19 i C-831/19, EU:C:2022:395, t. 54.).

26 U nedostatku propisa Unije, postupovna pravila čiji je cilj osigurati očuvanje prava koja potrošači imaju na temelju prava Unije dio su nacionalnog pravnog poretka država članica, na temelju njihove postupovne autonomije. Međutim, ta pravila ne smiju biti nepovoljnija od onih kojima se uređuju slične unutarnje situacije (načelo ekvivalentnosti) niti smiju biti oblikovana tako da je u praksi nemoguće ili pretjerano teško ostvarivati prava dodijeljena pravnim poretkom Unije (načelo djelotvornosti) (presuda od 17. svibnja 2022., Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, t. 22. i navedena sudska praksa).

27 Kad je riječ o načelu ekvivalentnosti, Sud ne raspolaže nijednim elementom koji bi mogao dovesti u sumnju usklađenost nacionalnog propisa o kojem je riječ u glavnom postupku s tim načelom.

28 Kad je riječ o načelu djelotvornosti, iz sudske prakse Suda proizlazi da svaki slučaj u kojem se postavi pitanje onemogućuje li neka nacionalna postupovna odredba ili pretjerano otežava ostvarivanje prava koja pojedincima dodjeljuje pravni poredak Unije treba ispitati uzimajući u obzir položaj te odredbe u cjelokupnom postupku, tijek postupka i njegove posebnosti promatrane u cjelini, kao i, prema potrebi, načela na kojima se temelji nacionalni pravni sustav, kao što su zaštita prava obrane, načelo pravne sigurnosti i dobro odvijanje postupka (presuda od 17. svibnja 2022., Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, t. 28. i navedena sudska praksa).

29 Osim toga, Sud je pojasnio da obveza država članica da uvedu postupovna pravila, kojima se omogućava osiguravanje poštovanja prava koja stranke imaju na temelju prava Unije, osobito onih koja proizlaze iz Direktive 93/13, podrazumijeva zahtjev djelotvorne sudske zaštite, potvrđen

člankom 7. stavkom 1. te direktive i također uspostavljen člankom 47. Povelje, koja se primjenjuje, među ostalim, na utvrđivanje postupovnih pravila u vezi s tužbama utemeljenima na takvim pravima (presuda od 17. svibnja 2022., Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, t. 29. i navedena sudska praksa).

30 U tom pogledu Sud je presudio da se, ako ne postoji djelotvoran nadzor moguće nepoštenosti odredaba predmetnog ugovora, ne može jamčiti poštovanje prava dodijeljenih Direktivom 93/13 (presuda od 17. svibnja 2022., Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, t. 30. i navedena sudska praksa).

31 Iz toga slijedi da uvjeti određeni u nacionalnom pravu, na koje se poziva članak 6. stavak 1. Direktive 93/13, ne mogu zadirati u bit prava koja potrošači imaju na temelju te odredbe da ne budu vezani odredbom koja se smatra nepoštenom (presuda od 17. svibnja 2022., Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, t. 31. i navedena sudska praksa).

32 Unatoč tomu, valja podsjetiti na važnost načela pravomoćnosti kako u pravnom poretku Unije tako i u nacionalnim pravnim porecima. Naime, Sud je već bio u prilici pojasniti da kako bi se zajamčila stabilnost prava i pravnih odnosa kao i dobro sudovanje, važno je da sudske odluke koje su postale pravomoćne nakon što su iscrpljena sva raspoloživa pravna sredstva ili nakon isteka rokova predviđenih za ulaganje tih pravnih sredstava više ne mogu biti dovedene u pitanje (presuda od 9. travnja 2024., Profi Credit Polska (Ponavljanje postupka okončanog pravomoćnom odlukom), C-582/21, EU:C:2024:282, t. 37. i navedena sudska praksa).

33 Sud je također ocijenio da, kada se nacionalni sud, u slučaju kada je prethodno ispitivanje spornog ugovora dovelo do donošenja pravomoćne odluke, ograničio na ispitivanje po službenoj dužnosti u odnosu na Direktivu 93/13 samo jedne ili pak samo nekih od odredaba tog ugovora, ta direktiva nacionalnom sudu nalaže da, na zahtjev stranaka ili po službenoj dužnosti, ako raspolaže za to potrebnim činjeničnim i pravnim elementima, ocijeni i eventualnu nedopuštenost drugih odredaba tog ugovora. Naime, bez takve bi se kontrole zaštita potrošača pokazala nepotpunom i nedostatnom te ne bi predstavljala ni prikladno ni djelotvorno sredstvo za prestanak korištenja te vrste odredaba, suprotno onomu što predviđa članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 (presuda od 26. siječnja 2017., Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, t. 52. i navedena sudska praksa).

34 Suprotno tomu, ta je zaštita zajamčena ako je tijekom prvog sudskog postupka nadležni sud ispitao moguću nepoštenost odredbi predmetnog ugovora, ako se tim ispitivanjem, koje je barem sažeto obrazloženo, nije utvrdilo postojanje nikakve nepoštene odredbe te je potrošač propisno obaviješten o tome da, ako u nacionalnim pravom propisanom roku nije podnesen prigovor, više nema pravo isticati moguću nepoštenost tih odredbi (presuda od 7. studenoga 2024., ERB New Europe Funding II, C-178/23, EU:C:2024:943, t. 39. i navedena sudska praksa).

35 Iz prethodno navedenog proizlazi da je nadzor suda nad mogućom nepoštenošću ugovornih odredbi sadržanih u ugovoru sklopljenom između potrošača i prodavatelja robe ili pružatelja usluga u skladu s načelom djelotvornosti s obzirom na Direktivu 93/13 ako je, s jedne strane, potrošač obaviješten o postojanju tog nadzora i o posljedicama koje njegova pasivnost uzrokuje u pogledu prekluzije prava isticanja moguće nepoštenosti ugovornih odredbi i ako je, s druge strane, odluka donesena nakon tog nadzora dovoljno obrazložena kako bi se omogućilo utvrđivanje odredbi ispitanih tom prilikom i razloga, čak i sažetih, zbog kojih je sud smatrao da te odredbe nisu nepoštene. Sudska odluka koja udovoljava tim zahtjevima može imati učinak sprečavanja provođenja novog nadzora moguće nepoštenosti ugovornih odredbi u okviru kasnijeg postupka (presuda od 29. veljače 2024., Investcapital, C-724/22, EU:C:2024:182, t. 45.).

36 U ovom slučaju iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi da se, u skladu s primjenjivim nacionalnim propisom, načelu pravomoćnosti protivi to da se razlog koji se može istaknuti po službenoj dužnosti, kao što je navodna nepoštenost ugovorne odredbe, ispita u okviru postupka povodom vraćanja predmeta na ponovno suđenje u okolnostima u kojima taj razlog nije proizišao ili nije istaknut u okviru predmeta u kojem je donesena presuda u kasacijskom postupku i u kojima je pozivanje na takav razlog stoga nužno neusklađeno sa sadržajem izreke te presude.

37 Također je vidljivo da sudske odluke koje se tiču glavnog postupka, poput onih navedenih u točkama 13., 14. i 16. ove presude, ne sadržavaju nikakvu analizu ni sudova koji su odlučivali o meritumu ni Cortea di Cassazione (Vrhovni kasacijski sud) o mogućoj nepoštenosti odredbe o ugovornoj kazni o kojoj je riječ u glavnom postupku.

38 Međutim, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, u biti je donesena sudska odluka kojom se prešutno priznaje valjanost te odredbe o ugovornoj kazni s obzirom na to da odluka o smanjenju kazne koju su donijeli nacionalni sudovi posve logično pretpostavlja da je navedena odredba valjana i da proizvodi pravne učinke. Stoga se, u skladu s primjenjivim nacionalnim propisom, ispitivanje po službenoj dužnosti moguće nepoštenosti navedene odredbe smatra prešutno provedenim i obuhvaćenim pravomoćnošću, bez obzira na to što ne postoji nikakvo obrazloženje u tom pogledu. To onemogućuje nadzor koji se zahtijeva u sudskoj praksi navedenoj u točkama 30. i 33. do 35. ove presude, unatoč činjenici da je sudski postupak koji se odnosi na odredbu o ugovornoj kazni o kojoj je riječ u glavnom predmetu još u tijeku.

39 Iz toga proizlazi da se tim nacionalnim propisom, koji potrošaču uskraćuje postupovna sredstva koja mu omogućuju da istakne svoja prava na temelju Direktive 93/13, onemogućuje ili pretjerano otežava zaštita tih prava, čime se povređuje načelo djelotvornosti.

40 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev napominje da su kupci iz predugovora pokazali potpunu pasivnost te su se na nepoštenost predmetne odredbe o ugovornoj kazni pozvali tek u okviru druge žalbe u kasacijskom postupku.

41 U tom je pogledu točno da poštovanje načela djelotvornosti ne može u cijelosti nadoknaditi potpunu pasivnost predmetnog potrošača (presuda od 24. lipnja 2025., GR REAL, C-351/23, EU:C:2025:474, t. 58. i navedena sudska praksa). Međutim, u ovom slučaju iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da su kupci iz predugovora sudjelovali u svim različitim fazama sudskog postupka te su se pozvali, makar i samo u okviru druge žalbe u kasacijskom postupku, na nepoštenost predmetne odredbe o ugovornoj kazni. Stoga se njihovo postupanje ne može smatrati potpuno pasivnim.

42 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive 93/13, u vezi s načelom djelotvornosti i člankom 47. Povelje, treba tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis na temelju kojeg primjena načela pravomoćnosti ne dopušta nacionalnom sudu kojemu je vraćen predmet na ponovno suđenje da po službenoj dužnosti ispita ništavost navodno nepoštene ugovorne odredbe s obzirom na to da, s jedne strane, potrošač nije istaknuo razlog koji se temelji na nepoštenosti te odredbe u ranijim fazama sudskog postupka i, s druge strane, nacionalni sudovi nisu po službenoj dužnosti istaknuli ništavost takve odredbe u okviru predmeta u kojem je donesena presuda u kasacijskom postupku.

Troškovi

43 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

Članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima, u vezi s načelom djelotvornosti i člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima,

treba tumačiti na način da im se:

protivi nacionalni propis na temelju kojeg primjena načela pravomoćnosti ne dopušta nacionalnom sudu kojemu je vraćen predmet na ponovno suđenje da po službenoj dužnosti ispita ništavost navodno nepoštene ugovorne odredbe s obzirom na to da, s jedne strane, potrošač nije istaknuo razlog koji se temelji na nepoštenosti te odredbe u ranijim fazama sudskog postupka i, s druge strane, nacionalni sudovi nisu po službenoj dužnosti istaknuli ništavost takve odredbe u okviru predmeta u kojem je donesena presuda u kasacijskom postupku.

Potpisi

[i] Izreka ove presude jezično je izmijenjena nakon prve objave na internetu.